Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2025/101

10.1.2025

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité

Meer begrotingstransparantie via participatieve budgettering in de EU

(initiatiefadvies)

(C/2025/101)

Rapporteur: **Elena-Alexandra CALISTRU**

Besluit van de voltallige vergadering	18.1.2024
Rechtsgrond	Artikel 52, lid 2, van het reglement van orde
Bevoegde afdeling	Economische en Monetaire Unie, Economische en Sociale Samenhang
Goedkeuring door de afdeling	11.10.2024
Goedkeuring door de voltallige vergadering	23.10.2024
Zitting nr.	591
Stemuitslag (voor/tegen/onthoudingen)	174/1/0

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het EESC onderschrijft dat begrotingstransparantie en participatieve budgettering van cruciaal belang zijn bij het versterken van democratische processen en het opbouwen van vertrouwen in de EU-instellingen. Het EESC erkent dat de EU zich voor deze beginselen inzet, maar ziet aanzienlijke mogelijkheden voor verbetering en standaardisering in alle lidstaten.

1.2. De EU moet een gemeenschappelijk kader voor begrotingstransparantie vaststellen voor alle programma's die via het meerjarig financieel kader (MFK) worden gefinancierd. Dit kader moet: a) duidelijke normen en richtsnoeren voor begrotingstransparantie bevatten die van toepassing zijn op alle lidstaten; b) de nadruk leggen op mechanismen en beste praktijken, in plaats van nieuwe regelgeving invoeren; en c) zorgen voor consistentie in de rapportage en toegankelijkheid van begrotingsinformatie over verschillende EU-fondsen en -programma's heen. Daarnaast moet de EU de lidstaten aanmoedigen en ondersteunen bij het publiceren van hoogwaardige gegevensreeksen over hun begrotingen en het gebruik van Europese fondsen, aangezien dit cruciaal is voor het succes van een EU-breed platform voor begrotingstransparantie.

1.3. De EU moet participatieve begrotingsinitiatieven bevorderen en ondersteunen, met name op lokaal en regionaal niveau, waar deze het meest doeltreffend zijn gebleken. Het gaat hierbij om: a) het verstrekken van richtsnoeren en middelen voor de implementatie van procedures inzake participatieve budgettering; b) het aanmoedigen van de uitwisseling van kennis en beste praktijken tussen lidstaten; en c) het integreren van participatieve elementen in begrotingsprocedures op EU-niveau, in voorkomend geval door het maatschappelijk middenveld erbij te betrekken, zoals bij financieringsbesluiten in het kader van het cohesiebeleid.

1.4. De EU moet het gebruik van digitale platforms ontwikkelen en bevorderen om begrotingstransparantie en betrokkenheid van burgers te vergroten. Hierbij gaat het erom dat: a) er een gebruikersvriendelijk, EU-breed digitaal platform wordt opgezet om begrotingsinformatie toegankelijk en begrijpelijk te maken; b) er gebruik wordt gemaakt van data-analyse en AI om diepere inzichten in begrotingsgegevens te verschaffen en de besluitvorming te verbeteren; en c) deze digitale hulpmiddelen complexe informatie vereenvoudigen, zonder dat er zaken al te simpel of populistisch worden voorgesteld.

1.5. Het EESC beveelt de EU-instellingen aan om de bestaande toezichts- en evaluatieprocedures voor begrotingstransparantie en initiatieven inzake participatieve budgettering te versterken. Hierbij gaat het er onder meer om dat: a) onafhankelijke toezichtsorganen in staat worden gesteld om de overheidsfinanciën te monitoren en te controleren; b) er werk wordt gemaakt van stevige effectbeoordelings- en feedbackmechanismen voor initiatieven op het gebied van transparantie en participatie; en c) transparantienormen en -praktijken regelmatig herzien en bijgewerkt worden op basis van de uitkomsten van evaluaties. Het EESC onderstreept het belang van de Europese Rekenkamer in dit proces en beveelt aan om haar rol bij het bevorderen van begrotingstransparantie te versterken.

1.6. Het EESC benadrukt dat prioritair moet worden ingezet op maatregelen om het publiek bewuster te maken van begrotingszaken en hen hier meer bij te betrekken. In dit verband is het zaak dat: a) er brede voorlichtings- en bewustmakingscampagnes over begrotingstransparantie en participatieve budgettering worden gevoerd; b) er opleidings- en capaciteitsopbouwprogramma's worden aangeboden voor ambtenaren en maatschappelijke organisaties; en c) jongeren en toekomstige leiders actief worden betrokken bij processen op het vlak van begrotingstransparantie en participatie.

1.7. Het EESC zou graag zien dat initiatieven op het gebied van begrotingstransparantie en participatieve budgettering essentiële EU-doelstellingen ondersteunen en daarop aansluiten. Hierbij valt te denken aan: a) transparante begrotingspraktijken om een mogelijke uitbreiding van de EU voor te bereiden; b) duidelijke en participatieve begrotingsprocedures om een evenwicht tot stand te brengen tussen enerzijds het streven naar energieonafhankelijkheid en anderzijds de Green Deal-verbintenissen; c) vergroting van de transparantie en effectiviteit van het cohesiebeleid, dat ongeveer een derde van de EU-begroting vertegenwoordigt; en d) transparantie in de financiering van innovatie en de economische besluitvorming om het duurzame concurrentievermogen van de EU te schragen.

1.8. Het EESC wil de samenwerking en kennisuitwisseling op het gebied van begrotingstransparantie en participatieve budgettering tussen de EU-lidstaten bevorderen door: a) EU-brede programma's voor de uitwisseling van goede praktijken en succesvolle modellen te faciliteren; b) regionale samenwerkingsverbanden te ondersteunen om gemeenschappelijke uitdagingen op het gebied van transparantie aan te pakken; en c) partnerschappen tussen gevestigde en opkomende democratieën te stimuleren om werkwijzen inzake begrotingstransparantie kracht bij te zetten.

1.9. Door het uitvoeren van deze aanbevelingen kan de EU de begrotingstransparantie en praktijken rond participatieve budgettering in de lidstaten aanzienlijk verbeteren. Deze inspanningen zullen ertoe bijdragen dat er bij het publiek meer vertrouwen ontstaat, dat overheidsmiddelen efficiënter worden gebruikt en dat democratische procedures binnen het bestaande kader van de representatieve democratie worden versterkt. Doel van deze maatregelen is niet om de huidige governancestructuren van de EU te vervangen, maar om ze aan te vullen en te versterken, wat uiteindelijk moet leiden tot meer betrokken en beter geïnformeerde burgers en tot meer responsieve instellingen die rekenschap afleggen.

2. **Achtergrond en algemene opmerkingen**

2.1. Begrotingstransparantie en participatieve budgettering zijn cruciale onderdelen van goed bestuur en versterken democratische processen die de structuren van de representatieve democratie aanvullen.

2.2. In dit advies geldt het volgende:

— Begrotingstransparantie verwijst naar de openheid van de overheid bij het doorgeven van financiële informatie. Deze term behelst onder meer dat begrotingsgegevens openbaar toegankelijk worden gemaakt, dat er duidelijke en uitgebreide verslagen over overheidsinkomsten en -uitgaven ter beschikking worden gesteld en dat transparantie van financiële besluiten wordt gewaarborgd.

— Participatieve budgettering is een democratisch proces waarbij burgers rechtstreeks beslissen waar bepaalde overheidsmiddelen naartoe gaan. Zo kan de gemeenschap inspraak krijgen in begrotingsbesluiten, teneinde ervoor te zorgen dat publiek geld wordt besteed op een manier die aansluit bij de prioriteiten van de bevolking.

2.3. Ondanks de inzet van de EU voor transparantie bestaan er op verschillende uitgaventerreinen in het MFK (bijvoorbeeld landbouw en cohesiebeleid) aanzienlijke verschillen in begrotingstransparantie. Aanzienlijke verschillen zijn er niet alleen tussen fondsen die rechtstreeks door de EU worden beheerd en fondsen onder gedeeld beheer: er bestaan zelfs grote verschillen binnen instrumenten en niveaus. Zo zijn er voor het cohesiebeleid op EU-niveau twee voorbeelden van platforms die uitgebreide transparantie-instrumenten bieden om de uitgaven in de gaten te houden, nl. Cohesiondata ([1]) en Kohesio ([2]). Hiermee worden de uitgaven bijna in realtime gevolgd, maar met een verschillende mate van gedetailleerdheid, die ook afhangt van de op lidstaatniveau verzamelde gegevens. Tegelijkertijd biedt het scorebord voor herstel en veerkracht ([3]) geen realtimegegevens, maar slechts een momentopname achteraf van de uitgaven voor herstel en veerkracht, vanwege de prestatiegerichte aard ervan, waarbij de verslaglegging verband houdt met het bereiken van mijlpalen en streefdoelen.

2.4. De EU maakt al gebruik van verschillende verantwoordingsmechanismen, waaronder de kwijtingsprocedure om de uitvoering van de begroting te evalueren, het partnerschapsbeginsel om burgers en het maatschappelijk middenveld te betrekken bij de planning van EU-fondsen, en burgerpanels om het publiek inspraak te geven in begrotingskwesties. Bij dat laatste wordt met name de nadruk gelegd op de participatie van jongeren, waarbij ernaar gestreefd wordt dat het panel voor één derde uit jongerenvertegenwoordigers bestaat. Deze bestaande instrumenten vormen de basis voor meer begrotingstransparantie en participatieprocessen op EU-niveau.

2.5. Participatief budgetteren is in de EU op verschillende niveaus toegepast. Het is het meest doeltreffend gebleken op lokaal niveau, waar het als besluitvormingsinstrument fungeert en tegelijkertijd educatieve kansen voor burgers biedt. Het Europees Parlement en sommige lidstaten hebben ervaring opgedaan met deze aanpak, maar de praktijken lopen in de EU sterk uiteen. In een aantal landen is participatief budgetteren gangbaar en maakt het deel uit van governancestructuren, terwijl het in andere landen marginaal blijft. Aangezien de omstandigheden dus uiteenlopen, met name op subnationaal niveau, is het absoluut zaak om in te zetten op een alomvattende, integratieve aanpak van begrotingstransparantie en participatieve budgettering in de hele EU, teneinde de betrokkenheid van het publiek, de transparantie en de verantwoordingsplicht bij begrotingsprocessen te vergroten.

2.6. Het is belangrijk om te erkennen dat er verschillende niveaus van participatieve budgettering zijn, van lokaal tot EU-niveau. Nu deze praktijken worden uitgebreid, is er voor het EESC en maatschappelijke organisaties een belangrijke rol weggelegd bij het waarborgen van doeltreffende en inclusieve participatie. Door hun deskundigheid en hun bestaande netwerken kunnen ze de kloof tussen burgers en besluitvormingsprocessen op EU-niveau helpen overbruggen. Op EU-niveau moeten wij deze organisaties als hefboom gebruiken om modellen te ontwikkelen die een brede en zinvolle participatie ten goede komen, met behoud van de integriteit van het proces.

3. **Algemene opmerkingen en aanbevelingen**

3.1. Democratische instellingen in heel Europa staan voor grote opgaven. Initiatieven op het gebied van transparantie en participatie bieden een kans om het vertrouwen te herstellen. Als brug tussen het maatschappelijk middenveld en de EU-instellingen kan het EESC in dit proces een centrale rol spelen. Door maatschappelijke organisaties actief bij begrotingsdiscussies te betrekken en duidelijk te laten zien hoe hun inbreng medebepalend is voor de besluitvorming, kunnen we een inclusievere en responsievere EU tot stand brengen.

3.2. Het EESC is voorstander van de ontwikkeling van een gemeenschappelijk kader voor begrotingstransparantie voor alle programma's die via het MFK worden gefinancierd, ongeacht het beheersniveau. Een gemeenschappelijk kader voor begrotingstransparantie kan ertoe bijdragen dat alle EU-lidstaten over vergelijkbare normen en richtsnoeren voor begrotingstransparantie beschikken. Dit zou kunnen helpen om de transparantie en de verantwoording met betrekking tot overheidsuitgaven te vergroten en het risico op belastingontduiking en corruptie te verminderen.

3.3. Uit de meest recente Open Budget Survey (2023) blijkt dat er in de hele EU onvoldoende wetgevingskaders en toezichtmechanismen voor begrotingstransparantie en participatieve budgettering zijn. Het EESC beveelt aan om via wetgeving EU-brede uniforme normen vast te stellen teneinde tot consistente transparantie te komen, waar EU-gelden ook worden besteed. Het pleit er ook voor om bestaande onafhankelijke begrotingsinstellingen in staat te stellen toezicht te houden op de overheidsfinanciën en deze te controleren, in plaats van nieuwe bureaucratische lagen te creëren. Deze maatregelen moeten worden afgestemd op de verschillende fasen van het begrotingsproces — planning, uitvoering en controle — die elk een eigen participatieve aanpak vereisen. Het EESC beveelt aan om voor elke fase specifieke toolboxen te ontwikkelen om ervoor te zorgen dat burgers daadwerkelijk een stem in het kapittel krijgen tijdens de hele begrotingscyclus. Deze maatregelen zijn erop gericht de huidige verschillen in werkwijzen qua transparantie tussen de EU-landen te verkleinen en de budgettaire verantwoordingsplicht over de gehele lijn te versterken.

([1]) Cohesiondata.
([2]) Kohesio.
([3]) Scorebord voor herstel en veerkracht.

3.4. Om daadwerkelijk voor transparantie te zorgen is het van cruciaal belang dat het publiek meer participeert in begrotingszaken. Participatieve budgettering is een krachtig instrument dat de transparantie en de verantwoordingsplicht met betrekking tot overheidsuitgaven kan stimuleren. De EU zou kunnen aanmoedigen dat meer lidstaten participatieve budgettering invoeren en zou steun kunnen verlenen aan lidstaten die dit middel reeds toepassen.

3.5. Om inzicht te krijgen in complexe EU-begrotingen, die voor zowel burgers als specialisten moeilijk te begrijpen zijn, moet ervoor worden geijverd om begrotingsinformatie te vereenvoudigen en te verduidelijken. Hierbij kan worden gedacht aan het maken van gebruikersvriendelijke samenvattingen en visuele presentaties van begrotingsdata en aan het verstrekken van educatieve middelen die de burgers helpen om de EU-financiën beter te begrijpen. Het EESC beveelt aan om op sites waar wordt uitgelegd hoe burgers en bedrijven EU-fondsen kunnen gebruiken, ook systematisch naar middelen inzake de financiering en transparantie van de EU-begroting te verwijzen, idealiter via FAQ's, toolkits en andere toegankelijke formats.

3.6. Het EESC stelt voor om een EU-breed digitaal platform voor begrotingstransparantie te ontwikkelen teneinde verantwoordingsmechanismen met betrekking tot overheidsuitgaven te versterken. Bedoeling is dat een dergelijk gebruikersvriendelijk platform de bestaande inspanningen bundelt en realtimetoegang tot begrotingsdata, aanbestedingsgegevens en projectresultaten biedt. Via samenwerking met organisaties voor burgertechnologie, het maatschappelijk middenveld en partners uit de particuliere sector zou het platform gebruik kunnen maken van expertise om stimulerende en doeltreffende instrumenten te creëren. Het platform mag er niet toe leiden dat lidstaten bijkomende rapportageverplichtingen krijgen opgelegd; in plaats daarvan zou het gegevens rechtstreeks uit bestaande systemen moeten halen. Zo kunnen de administratieve lasten tot een minimum worden beperkt. Zo'n platform zou financiële informatie van de EU aanmerkelijk toegankelijker en begrijpelijker maken voor het grote publiek.

3.7. Om effect te sorteren met deze instrumenten is het belangrijk dat de belanghebbenden erbij worden betrokken. De EU zou de betrokkenheid van stakeholders kunnen aanmoedigen door burgers en maatschappelijke organisaties mogelijkheden te bieden om aan het begrotingsproces deel te nemen en input voor het begrotingsbeleid te leveren. Hiermee wordt niet beoogd om de formele processen voor raadpleging van representatieve maatschappelijke organisaties te vervangen, maar om ze aan te vullen. Participatie van het maatschappelijk middenveld moet een minimumvoorwaarde voor de vaststelling van begrotingsprioriteiten zijn.

3.8. Opleiding en capaciteitsopbouw voor op alle niveaus werkzame ambtenaren die middelen uit het MFK beheren, alsook voor maatschappelijke organisaties, zou kunnen bijdragen tot meer begrotingstransparantie en verantwoording. De EU zou opleidings- en capaciteitsopbouwprogramma's kunnen aanbieden om ambtenaren en maatschappelijke organisaties te helpen inzien hoe belangrijk begrotingstransparantie is en hoe deze op efficiënte wijze gestalte kan krijgen.

3.9. Een aanzienlijke belemmering voor doeltreffende begrotingstransparantie en participatieve budgettering is het geringe bewustzijn en de beperkte betrokkenheid van het publiek. Veel mensen zijn niet op de hoogte van hun recht op participatie of weten niet hoe ze toegang tot begrotingsinformatie kunnen krijgen. In het kader van elk groot fonds moet aanzienlijke steun worden verleend voor brede, samen met maatschappelijke organisaties te voeren voorlichtings- en bewustmakingscampagnes, alsook voor capaciteitsopbouwprogramma's ten behoeve van overheidsfunctionarissen en ambtenaren over beste praktijken op het gebied van transparantie en burgerparticipatie. Deze campagnes moeten niet alleen gericht worden op burgers, maar ook op bedrijven, die in het economische landschap van de EU immers een essentiële rol vervullen.

3.10. De EU moet prioriteit geven aan het betrekken van jongeren bij participatieve begrotingsprocessen, omdat zij de toekomstige belanghebbenden en besluitvormers zijn. Dit kan worden bereikt door jongerenvriendelijke digitale platforms en instrumenten voor participatieve budgettering te ontwikkelen, gerichte outreach- en bewustmakingscampagnes te voeren om jongeren te informeren en erbij te betrekken, en samen te werken met jongerenorganisaties en onderwijsinstellingen om de participatie van jongeren te bevorderen. Als concrete stap zou de EU een proefprogramma kunnen opzetten waarbij jongeren via jongerenorganisaties besluiten waarvoor een klein percentage van een bepaald budget wordt besteed.

4. **Specifieke opmerkingen en aanbevelingen**

4.1. Er bestaan veel innovatieve instrumenten voor begrotingstransparantie en participatieve budgettering, maar ze zijn vaak versnipperd en worden niet op grote schaal in de hele EU toegepast. Initiatieven op het gebied van "civic tech" (burgertechnologie) moeten meer gecoördineerd en ondersteund worden. Hiertoe zouden er evenementen kunnen worden gehouden waar techdeskundigen, overheidsfunctionarissen en maatschappelijke organisaties de handen ineenslaan om oplossingen te vinden die de begrotingstransparantie en publieksparticipatie ten goede komen. Tegelijkertijd zouden doeltreffende platforms op lidstaat- of EU-niveau zoals opencoesione.it ([4]) en cohesiondata.ec.europa.eu ([5]) standaard kunnen en moeten worden.

([4]) OpenCoesione.
([5]) Cohesiondata.

4.2. Veel overheden maken niet ten volle gebruik van gegevensanalyse en kunstmatige intelligentie (AI) om begrotingstransparantie en participatieve budgettering te bevorderen. Deze technologieën kunnen meer inzicht in begrotingsgegevens verschaffen en de besluitvorming verbeteren. Er is verdere actie nodig om tot een "digital deal" te komen, en dit zou een van de eerste gebieden moeten zijn waarin geavanceerde gegevensanalyse en AI worden geïntegreerd. Gegevensanalyse kan worden gebruikt om uitgavenpatronen inzichtelijk te maken, begrotingsresultaten te voorspellen en mogelijke problemen in kaart te brengen. Door AI gestuurde instrumenten kunnen worden gebruikt om grote gegevensreeksen te analyseren, anomalieën op te sporen en verbeteringen in de toewijzing van begrotingsmiddelen voor te stellen.

4.3. Grensoverschrijdende samenwerking en kennisdeling op het gebied van begrotingstransparantie en participatieve budgettering tussen de EU-lidstaten zijn nog steeds beperkt. Het EESC beveelt aan om meer mogelijkheden voor dergelijke samenwerking in het kader van door het MFK gefinancierde programma's te scheppen door middel van EU-brede initiatieven of regionale partnerschappen. Hiermee zou gefaciliteerd moeten worden dat er beste praktijken worden uitgewisseld en dat er gezamenlijke oplossingen voor gemeenschappelijke uitdagingen op het gebied van transparantie worden ontwikkeld. Bijzondere nadruk moet worden gelegd op het stimuleren van grensoverschrijdende samenwerking tussen jongerenorganisaties en jonge leiders op dit gebied, teneinde ervoor te zorgen dat de volgende generatie actief wordt betrokken bij het bevorderen van begrotingstransparantie en participatieve budgettering in de hele EU.

4.4. Bij veel initiatieven op het gebied van transparantie en participatieve budgettering ontbreekt het aan solide evaluatie- en toezichtmechanismen, waardoor het moeilijk is om de doeltreffendheid ervan te beoordelen en de nodige verbeteringen aan te brengen. Dit euvel zou volgens het EESC kunnen worden aangepakt door brede monitoringkaders tot stand te brengen, met inbegrip van regelmatige effectbeoordelingen en kanalen voor feedback van het publiek. Met deze maatregelen moet het mogelijk worden dat deze initiatieven voortdurend worden verbeterd en ervoor te zorgen dat ze steeds doeltreffender worden en dat er daadkrachtig wordt gereageerd. Het EESC benadrukt het belang van de Rekenkamer en van de kwijtingsprocedure voor het waarborgen van begrotingscontrole en beveelt aan om deze procedure meer aandacht te geven en toegankelijker te maken in het kader van het vergroten van de begrotingstransparantie.

Integratie van belangrijke EU-beleidsinvalshoeken

4.5. In het MFK worden de uitgavenprioriteiten en middelentoewijzingen van de EU voor de lange termijn vastgesteld, waarmee begrotingstransparantie en participatieve budgettering zowel ingeperkt als mogelijk gemaakt worden. Het EESC pleit ervoor om de instrumenten voor begrotingstransparantie af te stemmen op de strategische prioriteiten van het MFK, en dit te gebruiken als het belangrijkste kader voor de toepassing van deze beginselen. Deze afstemming zou ertoe kunnen bijdragen dat de nodige financiële middelen en institutionele steun voor transparantie-initiatieven worden veiliggesteld en dat er met het volgende MFK voor zo veel mogelijk transparantie en participatie wordt gezorgd. Het EESC benadrukt dat het belangrijk is het maatschappelijk middenveld bij de voorbereiding van het MFK te betrekken door middel van gestructureerde raadplegingen, vergelijkbaar met die welke voor de herstel- en veerkrachtfaciliteit zijn gebruikt.

4.6. Het cohesiebeleid, dat cruciaal is om de verschillen tussen regio's te verkleinen, wordt op de korrel genomen nu het populisme de wind in de zeilen heeft en de kritiek op de EU-bureaucratie groeit. Het EESC is van mening dat meer transparantie en participatieve werkwijzen de positie van het cohesiebeleid binnen het MFK kunnen versterken. Hiertoe is het onder meer zaak dat cohesiegelden op transparante wijze worden toegewezen, met duidelijke criteria en publieke verslaglegging over de resultaten, en ook dat procedures voor participatieve budgettering worden geïntegreerd in financieringsbesluiten. Door lokale gemeenschappen inspraak te geven in de toewijzing van financiële middelen kan de EU ervoor zorgen dat er meer begrip en steun voor het cohesiebeleid komt, dat critici de wind uit de zeilen wordt genomen en dat het belang van dit beleid om regionale ongelijkheden aan te pakken wordt versterkt. Het EESC erkent dat bij de toepassing van participatieve budgettering rekening moet worden gehouden met de uiteenlopende mate van decentralisatie in de verschillende lidstaten. Werkwijzen moeten flexibel genoeg zijn om deze verschillen in aanmerking te nemen en moeten tegelijkertijd de transparantie en participatie van burgers op alle bestuursniveaus ten goede komen.

4.7. De mogelijke toetreding van Oekraïne, Moldavië en landen van de Westelijke Balkan tegen 2030 zal aanzienlijke gevolgen hebben voor het financiële landschap van de EU. Het EESC pleit voor transparante begrotingspraktijken om deze uitbreiding voor te bereiden. De kandidaat-lidstaten zouden moeten worden geholpen bij de toepassing van EU-normen voor begrotingstransparantie en participatieve budgettering. Met inbreng van het maatschappelijk middenveld dienen het MFK en het cohesiebeleid op transparante wijze te worden aangepast om aan de financiële behoeften van toekomstige nieuwe lidstaten tegemoet te komen. Door jongeren uit kandidaat-lidstaten actief bij deze besprekingen te betrekken, kan worden bevorderd dat er een cultuur van transparantie onder toekomstige leiders ontstaat, waardoor een soepele integratie en een langetermijninzet voor deze beginselen worden gewaarborgd.

4.8. De Russische oorlog tegen Oekraïne heeft duidelijk gemaakt dat er behoefte is aan onafhankelijkheid op energiegebied. Dit zou op gespannen voet kunnen staan met verbintenissen in het kader van de Green Deal. Transparante budgettering kan helpen om deze concurrerende prioriteiten met elkaar in evenwicht te brengen. De EU moet duidelijk kenbaar maken hoe zij zowel energieonafhankelijkheid als de doelstellingen van de Green Deal wil bereiken. Bij deze cruciale besluiten moet de betrokkenheid van het publiek worden gewaarborgd. Investeringen in energie-infrastructuur moeten in overeenstemming met de duurzaamheidsdoelstellingen voor de lange termijn zijn en op transparante wijze hun beslag krijgen, met inbreng van jongerenorganisaties en klimaatactivisten op het gebied van duurzame investeringen en budgettering.

4.9. In het rapport "Much more than a market" van Enrico Letta wordt onderstreept dat het belangrijk is om het concurrentievermogen van de EU in stand te houden door middel van innovatie, productiviteit en economische stabiliteit. Een transparant begrotingsbeleid en transparante begrotingspraktijken zijn essentieel om deze doelen te halen. Het EESC pleit ervoor dat financiële middelen voor innovatie transparant worden toegewezen en dat er bij de economische besluitvorming gebruik wordt gemaakt van participatieve budgettering. Zo kan worden bewerkstelligd dat er bij het publiek meer begrip en steun voor initiatieven op het gebied van concurrentievermogen ontstaat en tegelijkertijd dat desbetreffende beleidsmaatregelen legitiemer en doeltreffender worden. Het EESC erkent ook de aanvullende inzichten in het rapport-Draghi over het concurrentievermogen van de EU, waarin nog eens wordt gewezen op de noodzaak van een transparante en doeltreffende toewijzing van middelen om de economische veerkracht en het innovatievermogen van de EU te vergroten.

4.10. Bij de toepassing van participatieve budgettering is het van groot belang om de collectieve expertise van maatschappelijke organisaties te baat te nemen. Deze organisaties weten goed welke behoeften er in de samenleving bestaan en kunnen helpen om een evenwicht tussen kortetermijnwensen en langetermijninvesteringen te vinden. Het EESC kan de dialoog tussen diverse belanghebbenden faciliteren en ervoor zorgen dat participatieve processen kunnen profiteren van brede expertise en dat hierin allerlei verschillende invalshoeken aan bod komen. Om de processen verder te verbeteren en effect te doen blijven sorteren is het zaak dat zij regelmatig worden geëvalueerd, met inbreng van de deelnemende organisaties.

Brussel, 23 oktober 2024.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Oliver RÖPKE